

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (عام و خاص)

اعتبارات ماهیت ۲

جلسه ۱۳۹

استاد نجار زاده

تفاوت دو اصطلاح:

۱- ماهیت مهملة.

۲- ماهیت لا بشرط مقسمی.

سوال:

این دو اصطلاح با هم تفاوت دارد یا واحد هستند؟

نظر آخوند:

از ظاهر عبارات مرحوم آخوند در کفایة الاصول، اتحاد معنایی استفاده می‌شود.

نظر مصنف:

دو اصطلاح مذکور، با هم مختلف هستند

توضیح:

۱. مقصود از «ماهیت مهملة»، ماهیت من حیث هی، یعنی نفس ماهیت با قطع نظر از جمیع ما

سواش می‌باشد؛ لذا نظر صرفاً بر ذات و ذاتیات ماهیت می‌باشد.

۲. مراد از «ماهیت لا بشرط مقسمی»، ماهیتی است که لا بشرط اخذ شده و آن را مقسم برای

اعتبارات سه‌گانه (ماهیت بشرط شیعی، ماهیت بشرط لا، ماهیت لا بشرط) قرار داده‌اند و به

همین لحاظ، آن را به ماهیت لا بشرط مقسمی موسوم کرده‌اند.

این ادعاء صحیح نیست که ماهیت بما هی، مقسم برای اعتبارات سه‌گانه گذشته می‌باشد؛ زیرا ماهیت

از دو حالت خارج نیست:

الف: آنکه به آن، من حیث هی نظر شده؛ بدون قیاسش به امری که از ذات آن خارج است.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

ب: آنکه به آن، به اعتبار امر خارج از ذاتش نظر شود.

در حالت اول، آن را ماهیت مهمله خوانند و در حالت دوم، از سه اعتبار گذشته خالی نیست؛ بنابراین ملاحظه اول با تمام اعتبارات سه گانه مباین بوده و باید آنرا قسم آنها قرار داد؛ لذا چگونه می توان از آن

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv به نام مقسم برای اعتبارات ثلاث یاد کرد؟

از این گذشته، دلیل دیگر بر اینکه ماهیت مهمله را نمی توان مقسم برای اعتبارات سه گانه دانست این است که:

ماهیت وقتی به قیاس غیر ملاحظه نشده، بلکه من حیث هی هی در نظر گرفته شود؛ اعتبار ذهنی بوده که وجودش در ظرف ذهن به نحو مستقل می باشد؛ لذا چگونه می شود آن را مقسم برای وجودات ذهنیه دیگر که آنها نیز موجودات مستقله ای هستند قرار داد؟

توضیح بیشتر:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv اصطلاحات در کلمه «لا بشرط»:

۱. لا بشرط از هر شیئی که خارج از ماهیت و ذاتیات آن می باشد و آن ماهیت من حیث هی هی است؛ که در آن نظر فقط بر ذات و ذاتیات ماهیت بوده و به ماهیت مهمله از آن نیز تعبیر می کنند.
۲. لا بشرط مقسمی و آن ماهیتی است که مقسم اعتبارات سه گانه (بشرط شیئی، بشرط لا، لا بشرط قسمی) می باشد؛ یعنی ماهیتی است که آن را با آنچه خارج از ذاتش هست می سنجیم. و مراد از «لا بشرط» در اینجا، لا بشرط از اعتبارات سه گانه می باشد

ImamSadiq.tv امامSadiq.tv امامSadiq.tv ۳. لا بشرط قسمی و آن اعتبار سوم از سه قسم اعتباری است که برای ماهیتی که آنرا با خارج از

ذاتش می سنجیم می باشد.